

שבת פרשת דברים, וא"ו מנחם-אב, שבת חזון, ה'תשל"ג

ז

ביאור בדרך אפשר

- 1 ש'צפלו' בארצות שונות וְהָיִיתָ שֶׁהַתּוֹרָה הִיא תּוֹרַת חֶסֶד, הָרִי כָּל
2 עֲנִינֵיהָ חֶסֶד¹⁶, וְעַל כֵּן צָרִיף לֹמַר שְׂרִידָה זֹאת שֶׁהִיא עַל פִּי
3 הַתּוֹרָה וְהַבִּירוֹר' שֶׁל הָעוֹלָם הוּא עַל-פִּי הוֹרָאת הַתּוֹרָה אֵיךְ לְהַתִּיחֵס לְכָל
4 דָּבָר גַּשְׁמִי בְּעוֹלָם כִּמְהָ מוֹתָר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וְאֵיךְ, וּבְמָה אֲסוּר לְהִשְׁתַּמֵּשׁ וְצָרִיךְ
5 לְדַחֲוֹת, וְכֵן זֶה הוּא חֶסֶד וְנוֹעַד לְטוֹבָה
6 וְלִכְּוֹן בְּהַכְרַח לֹמַר שֶׁהִירִידָה וְהַנְּפִילָה¹⁵,
7 הַזְּמִנִּית, שֶׁל נִיצוּצוֹת הַקְּדוּשָׁה הִיא
8 צוּרָף עַלֶּיהָ הֵינּוּ מִטְרַתָּה הַסּוֹפִית
9 הִיא הָעֲלִייה שֶׁתְּכַוֵּן בְּעַקְבוֹתֶיהָ
10 שְׂרִידָה צָרִיף בְּאֹפֶן נִעְלָה
11 יוֹתֵר שֶׁלֹּאֲחֵרֵי הַבִּירוֹר' הָעוֹלָם יִתְעַלָּה
12 לְמַצֵּב נִעְלָה יוֹתֵר מִכִּפִּי שֶׁהִיא לִפְנֵי
13 הִירִידָה וְהַנְּפִילָה' שֶׁל הַנִּיצוּצוֹת
14 (בְּדוּמָה לְמַבּוּר לְגַבִּי יִרֵדָה הַנִּשְׁמָה
15 מִהַעוֹלָמוֹת הָעֲלִיוֹנִים לְהַתְּלַבֵּשׁ בְּגוֹף
16 גַּשְׁמִי וּבִנְפֵשׁ בְּהַמִּית וְלַחִיית בְּעוֹלָם
17 הַזֶּה הַגַּשְׁמִי שֶׁהִיא אֲכַן יִרֵדָה גְּדוּלָה
18 מֵאֵד אֲבָל מִטְרַתָּה הִיא לְהַבִּיא לְעֲלִיָּה
19 גְּדוּלָה, מֵעַל וּמַעְבָּר לְמַצֵּבָה שֶׁל
20 הַנִּשְׁמָה לִפְנֵי הִירִידָה.
21 וְזֶהוּ שְׂמִיבִיא שְׁסִי¹⁷ בְּמֵאֵמֵר שֶׁל
22 הַרְבִּי הַרִּי"צ הַנוֹכַח לְעִיל פִּירוּשׁ ב'
23 כְּשֵׁם הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב בְּפִסּוּק
24 זֶה דְּזָכוֹר ה' גו', זְכוֹר ה' מָה
25 שְׁנַעֲשֶׂה לְהַמ"ה שְׁבַהֲנִשְׁמָה,
26 הַבִּיטָה וְרָאָה אֵיךְ שְׁהַמ"ה
27 שְׁבַהֲנִשְׁמָה עֲנִיין הַבִּיטוֹל הִיא
28 בְּאֹפֶן שֶׁל חֶרְפָּה בּוֹשָׁה, הֵינּוּ
29 שֶׁהַבִּיטוֹל אֵינְנוּ בְּמַצֵּב רְצוּי שְׂרִידָה
30 עֲנִיין רְאוּמָה¹⁸ (רְאוּ מ"ה¹⁹)
31 רְאוּ וְהַבִּיטוֹ עַל הַבִּיטוֹל), שְׁבַרְצוֹנוֹ
32 לְהִרְאֹת כִּלְפֵי חוּץ אֵת הַבְּטוֹל שְׁבוּ, וּבְמִקּוֹם לְהִיטוֹל וּשְׁפֵל הוּא
33 מִתְּגַאֵה וּמִפְגִּין אֶת מַעְלוֹתָיו כִּלְפֵי חוּץ, כִּמְבֹאֵר בְּחִסְדֵי (עַל הַפִּסּוּק
34 "וּפְלַגְשׁוֹ וְשִׁמָּה רְאוּמָה) שִׁישׁ דְּרָגוֹת שׁוֹנוֹת בְּבִיטוֹל (בַּחֲנִינָה "מָה") וְגַם
35 "רְאוּמָה" הוּא מַצֵּב שֶׁל בִּיטוֹל (שֵׁם) לֹא כֵן לֹא הִיא נִקְרָא "מָה" אֲלָא
36 שֶׁבְּרַצְנוֹ שִׁירָאוֹ אֶת הַבִּיטוֹל שְׁלוֹ, "רְאוּמָה", וְגַם הַתּוֹרָה וּמִצְוֹת
37 שְׁעוֹשָׂה, הָרִי זֶה כְּדִי שְׂאֲחֵרִים יִדְעוּ מָזָה וְיִכְבְּדוּ אוֹתוֹ וְכֵן
38 הִישׁוֹת הַעֲצָמִית שְׁלוֹ תִגְדֵּל (וְזֶה לְשׁוֹן הַרְבִּי הַרִּי"צ בְּמֵאֵמֵר, כִּמְבֹאֵר בְּמַהֲדוּרָה
39 הַמְּתוֹרְגָמֵת מֵאִידִישׁ לְלִשׁוֹן הַקְּדוּשׁ: "בְּהִיּוֹת הַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב כִּמְסִיבָה שֶׁל
40 גְּאוּנִים גְּדוּלִים שֶׁהַתְּפִלָּה פִּלְלוֹ הַרְבֵּה בְּאִמְרַת חִידוּשׁ תּוֹרָה, וְהַבְּעַל-שֵׁם-טוֹב רָאָה

ביאור בדרך אפשר

- 41 שהם, בפנימיותם, מאד מצאו חן בעיני עצמם מתוך סיפוק רב מחידושי
42 התורה שלהם, אמר הבעל-שם-טוב... 'זכור ה' מה היה לנו' – זכור ה' מה
43 נהיה מה'מ'ה' שבנשמה, 'הביטה וראה את חרפתנו' – התבונן וגרם לנו
44 לראות את הבושה הפרטית שלנו'.
45 וְאֵף שְׂמִיבִיאָר בְּתוֹרַת הַחִסְדוֹת
46 שְׂרִידָה הִיא בַּחֲנִינָה וּמְרִיגָה
47 בְּעוֹלָם הָאֲצִילוֹת וְכִיּוֹן שֶׁהוּא
48 עוֹלָם עֲלִיוֹן וְהוּא "אֲלוּקוֹת מִמֶּשׁ" אֵיךְ
49 אֲפִשֵׁר לֹמַר עֲלֵיו שֶׁהַבִּיטוֹל הוּא
50 בְּדִרְגָּה כְּזוֹ שֶׁהַמְּבַטְטֵל רוֹצֵה שִׁירָאוֹ אֶת
51 הַבִּיטוֹל? - הָרִי זֶהוּ קְלִיפָה
52 דְּאֲצִילוֹת, וְהַקְּלִיפָה הִיא יְשׁוּת,
53 הַיִּפְךָ הַבִּיטוֹל, וְזֶהוּ שְׂאֲחֵרֵי הַפִּסּוּק
54 זְכוֹר ה' מָה הָיָה לָנוּ, בְּלִשׁוֹן צַעַר
55 וְקִינָה דְּהֵינּוּ בַּחֲנִינָה מ"ה
56 דְּלְעוֹמֵת-זֶה' בַּחֲנִינָה רְאוּמָה.
57 וְאֵף שְׂרִידָה לְפַעוֹל עַל-יְדֵי
58 אֲמִירָה זֹאת שְׂרִידָה הַקְּב"ה
59 מְהַגְּלוֹת, כִּפִּי שְׂמִיבִיאָר מִהַפִּירוּשִׁים
60 הַקְּדוּמִים בְּפִסּוּק שְׁבַעֲצֵם זֶהוּ בְּקִשָּׁה
61 וְחֲנִינָה שֶׁ' יוֹצֵא אוֹתָנוּ מִהַגְּלוֹת
62 וְאֵם כֵּן לְמָה אוֹמְרִים עֲנִיין זֶה
63 כָּאֵן - שֶׁהוּא עֲנִיין שֶׁל חֶסֶד
64 לְכֹאֲרָה וְתוֹמֵר זֶה הִיא עֲדִיף
65 לְהַדְרִישׁ שְׁבַח וּמַעֲלָה בְּבִנֵי יִשְׂרָאֵל
66 שְׁבַחֲוֹת זֶה יִצְאוּ מִהַגְּלוֹת?
67 הֵנָּה בְּזָה כֵּן שְׂמִיבִיאָר כָּאֵן
68 שֶׁהַבִּיטוֹל הוּא לֹא בְּמַצֵּב הַנְּעִלָה שֶׁל
69 בִּיטוֹל מוֹחֲלֵט אֲלָא בְּאֹפֶן שֶׁל "דָּרִי-
70 מָה" בְּאֵים מִתְּכּוֹנִים לֹמַר
71 שְׂבַרְצוֹנוֹ זֶה הַתְּקִינָה הַקְּב"ה
72 אֵת הָעוֹלָם שִׁישְׁנֵם דְּבָרִים לֹא מוֹשְׁלִימִים וְלֹא נִעְלִים לְגַמְרֵי וְיֵשׁ לְתַקֵּן אוֹתָם
73 וְלְהַעֲלוֹת אוֹתָם וְעַל הָאֵדָם לְהַתְּעַלּוֹת מִדְּרָגָה לְדְרָגָה, וְכִמְבֹאֵר בְּגִמְרָא²⁰
74 לְעוֹלָם יִלְמַד אָדָם תּוֹרָה (אוּ כְּהִלְשׁוֹן בְּמִקּוֹם אַחֵר²¹ לְעוֹלָם
75 יַעֲסוֹק אָדָם בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת) אֲפִילוֹ שְׁלֹא לְשִׁמָּה, אֲפִילוֹ אִם
76 הוּא לֹא עוֹשֶׂה זֶה אֵךְ וּרְק כְּדִי לְעִשׂוֹת אֶת רְצוֹן ה' אֲלָא יֵשׁ לוֹ גַּם כּוֹנוֹת
77 אַחֲרוֹת כִּמּוֹ מַחֲשָׁבוֹת עַל תּוֹעֵלַת אִישִׁית מְסוּיִמָּת, שְׂמִיבִיאָר שְׁלֹא לְשִׁמָּה
78 כָּאֵן כּוּדָאֵי יִתְעַלָּה לְמַצֵּב יוֹתֵר נִעְלָה וּבְסוֹפוֹ שֶׁל דְּבַר יִלְמַד תּוֹרָה וְיִקְיִים
79 מִצְוֹת לְשִׁמָּה, הָרִי שְׂכָן הַטְּבִיעַ הַקְּב"ה בְּטַבְּעַ הָעוֹלָם
80 וּבְתַכּוֹנוֹת הַנֶּפֶשׁ שֶׁל הָאָדָם שֶׁהַתְּחִלָּתָה הִלְמִיד הוּא בְּאֹפֶן שְׁלֹא

15) שהש"ר פ"ב, ח. 16) תניא ספ"ה. 17) סה"מ אידיש שם, בהמשך לפי' הא' שהוא כדברי הצי"צ. 18) וירא כב, כד. 19) ראה לקו"ת בהר מג, א. תזריע כג, ד. מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' ח. 20) ירושלמי חגיגה פ"א ה"ז. ושם: למד תורה שלא לשמה שמתוך שלא לשמה אתה בא לשמה. 21) פסחים נ, ב. וש"נ. רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ה. הל' תשובה פ"י ה"ה. תשובה י"ד סרמ"ו ס"כ. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.